

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЗ «ЛУГАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА
ШЕВЧЕНКА»

**Збройне насилля: сучасні процеси світової
глобалізації та їхній вплив на Україну**

Збірник тез наукових доповідей
(Старобільськ, 8 квітня 2021 року)

Старобільськ, Україна

2021

УДК 316.485.26: [327 + 323] (477)

Затверджено Вченою радою ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» (протокол № 9 від 28 травня 2021 року)

З - 41 : Збройне насилля: сучасні процеси світової глобалізації та їхній вплив на Україну : Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. – Старобільськ : Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2021. – 141с.

Збірник містить матеріали доповідей Міжнародної науково-практичної конференції, що відбулася 8 квітня 2021 року в ДЗ „Луганський національний університет імені Тараса Шевченка (м. Старобільськ, Україна). Результати робіт віддзеркалюють сучасний стан і основні напрямки досліджень, актуальні тенденції в розвитку міжнародного тероризму, особливості боротьби з тероризмом у сучасному світі, трансформацію характеру терористичної загрози в Україні, механізми забезпечення стійкості держави до такої загрози.

Розраховано на науковців, фахівців у галузі національної безпеки, представників громадських організацій та громадян, усіх хто цікавиться проблемами протидії тероризму, викладачів, аспірантів і здобувачів вищих навчальних закладів.

Всі матеріали подано в авторській редакції.

ISBN

© ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», 2021

Кобець Юлія Василівна, к.політ.н.,

ORCID: 0000-0001-9492-6119

Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника

ГІБРИДНИЙ ПОЛІТИЧНИЙ КОНФЛІКТ У ГЛОБАЛЬНОМУ ВИМІРІ

На сучасному етапі в умовах посилення глобалізації можемо спостерігати тенденцію перетворення регіональних конфліктів у глобальні, що здійснюють значний вплив на розстановку сил та перерозподіл сфер впливу на міжнародній арені.

Уперше поняття «гібридного конфлікту» («гібридної війни») використали у своїх доробках американські дослідники Р. Гленн, Б. Неметт, Ф. Хоффман, Дж. МакКуен. Вони розглядали війну гібридного типу як модерну форму партизанського спротиву, що органічно сполучає й використовує сучасні технології та оманні методи мобілізації. Проте, на нашу думку, недостатньо вивченими є ознаки та специфічні прояви гібридних війн, їхній вплив на політичні процеси в різних регіонах та перерозподіл сфер впливу у світі.

Для розуміння природи глобальних конфліктів важливо окреслити відмінності між поняттями «воєнний конфлікт», «збройний конфлікт», «війна», спираючись на інтенсивність їхнього перебігу й умови виникнення. Збройний конфлікт є більш обмеженим, для нього характерна менша інтенсивність; коли вона зростає, а межі перебігу розширюються, тоді конфлікт перетворюється на воєнний, а з подальшим розширенням і підвищенням інтенсивності – на війну. Отже, інтенсивність конфлікту може зростати і спадати, унаслідок чого змінюватиметься його вид.

Починаючи з другої половини 90-х років минулого століття елементи та технології концепції «гібридних війн» використовувалися в Придністров'ї, Абхазії, Південній Осетії, Нагорному Карабасі, Іраці, Югославії, Лівії, Сирії [2, с.88]. Сам термін «гібридна війна» з'явився ще у 2015 році та застосовувався для опису стратегій Хезболли в Ліванській війні 2006 року [1]. З того часу термін «гібридна» є домінуючим при обговоренні сучасних та майбутніх воєнних дій до такого ступеня, що вище керівництво взяло його на озброєння й використовує як основу сучасних воєнних стратегій.

Питання війни та миру, посилення імовірності ескалації воєнно-політичних конфліктів в умовах сучасних глобалізаційних процесів постійно перебувають під увагою широкого кола світових науковців та дослідників. У більшості досліджень відмічається, що сучасний світ невпинно занурюється в хаос війн та конфліктів, дезінтеграційних процесів, а діюча система міжнародної безпеки знаходиться у критичному стані, що ставить під загрозу не тільки фундаментальні основи світобудови, але й породжує загрози фізичному існуванню народів та людства в цілому. На початку ХХІ ст. кількість

воєнно-політичних конфліктів не зменшується. Згідно з даними інститутів, що досліджують проблеми миру, за період після закінчення «холодної війни» на планеті виникло понад 60 значних воєнно-політичних конфліктів. Серед них лише декілька були міждержавними (Індія – Пакистан, Ефіопія – Еритрея, Ізраїль – Палестина, США – Ірак, Росія – Грузія), решта – внутрішньодержавними. Така тенденція внутрішньосупільних криз безпосередньо вплинула на всі держави світу [3, с.61].

Можемо стверджувати, що «гібридна війна» – це «холодна війна» в інформаційно відкритому та глобалізованому світі, що у своєму арсеналі мають старі прийоми, які активно використовують у світових війнах, зокрема, політична та інформаційна війна.

Досвід сучасних локальних війн та збройних конфліктів свідчить про зростання в них ролі інформаційної боротьби, яка набуває активного стратегічного характеру, ведеться як у мирний час, так і задовго до розгортання бойових дій та після їхнього завершення, без обмежень у просторі та часі й характеризується економічною доцільністю та високою воєнно-політичною ефективністю.

Про посилення імовірності ескалації воєнно-політичних конфліктів в умовах сучасних глобалізаційних процесів йде мова в доповіді розвідки США під назвою «Глобальні тенденції: Парадокс прогресу». Зокрема, у ній зазначається, що ризик виникнення воєнно-політичних конфліктів у світі зростатиме та протягом п'яти років (тобто до 2025 року) досягне рівня часів «холодної війни». Факторами, що формують «темне й важке найближче майбутнє», у доповіді називають «все більш самовпевнені» дії Росії й Китаю, регіональні конфлікти, тероризм, зростання нерівності доходів, зміна клімату й повільне економічне зростання [3, с.61].

Загалом, більшість аналітиків упродовж останнього десятиріччя спостерігають стійку тенденцію зменшення кількості міждержавних конфліктів. Проте кількість внутрішньодержавних та інтернаціоналізованих конфліктів, загальний рівень насильства у світі із застосуванням збройної сили, за участі як державних, так і недержавних суб'єктів залишаються досить високими. Сучасний світ не став і в середньостроковій перспективі не стане стабільнішим і безпечнішим. Більшість наявних загроз мають глобальний (забруднення довкілля, кліматичні зміни, виснаження ресурсів), мережевий (тероризм, кіберзлочинність, контрабанда наркотиків і зброї тощо) характер. Поява нових загроз, зміни в їхньому характері та масштабах відбуваються швидше, ніж набуття урядами та міжнародними інститутами спроможностей ефективно їм протидіяти. Усе це вимагає адекватних спільних підходів до боротьби із загрозами та забезпечення безпеки.

Отже, «гібридний конфлікт» поєднує в собі методи інформаційної, психологічної, економічної воєн та культурної експансії. Якщо в класичних війнах боротьба велася за ресурси та територію, то в неklasичних «гібридних війнах» ворог ставить за мету підкорити суспільну свідомість громадян певної країни, перекодувати ціннісно-культурні основи населення, спотворити його історичну пам'ять.

Суперечності на міжнародній арені розгортаються сьогодні в фізичному, інформаційному, кібернетичному, культурному, когнітивному вимірі при неухильному зростанні ролі невійськових способів досягнення політичних та стратегічних цілей, які за ефективністю часто переважають традиційні військові засоби (що не виключає активного застосування останніх). Більшість експертів мають спільне бачення, що в межах цього концепту знайшов місце особливий новий феномен світової та регіональної політики: поняття гібридних політичних конфліктів на рефлексивному рівні дає якісно новий погляд на сучасну реальність і є унікальним явищем.

Список використаних джерел:

1. Ван Пуйвелде Д. Гібридна війна – чи вона взагалі існує? НАТО ревью. URL: <https://www.nato.int/docu/review/2015/Also-in-2015/hybrid-modern-future-warfare-russia-ukraine/UK/index.htm> (дата звернення: 15.08.2020).
2. Жарков Я. М., Онищук М.І. Інформаційна боротьба як фактор національної безпеки України. Збірник наукових праць Військового інституту Київського національного університету імені Тараса Шевченка. 2015. Вип.50. С. 87-92.
3. Лещенко О. Гібридна війна як науковий конструкт: проблеми пошуку термінологічної та концептуальної сутності. Вісник Дніпропетровського університету. 2016. № 6. С.60-71.